

1. Od Mnichova po Ležáky

Mnichovská dohoda byla výsledkem dlouhodobě se zhoršujících česko-německých vztahů a snahy západních mocností vyhnout se další válce stůj co stůj. Hrůzy té poslední, která stála miliony životů, měli totiž mnozí ještě v živé paměti.

A. MOBILIZACE

Připravovalo se Československo na možný vojenský střet s Německem? Popiš, jaké kroky podniklo?

.....

.....

.....

Prohlédni si vojenskou uniformu a vybavení vojáků první republiky dole ve vitrině.

Národní politika, 1938, sbírka Národního muzea

Fotografie ilustrující mobilizaci v Československu, 1938

B. MNICHOVSKÁ DOHODA

Najdi v expozici německý text mnichovské dohody, přečti si pečlivě její výtah v češtině a zamysli se nad otázkami pod textem.

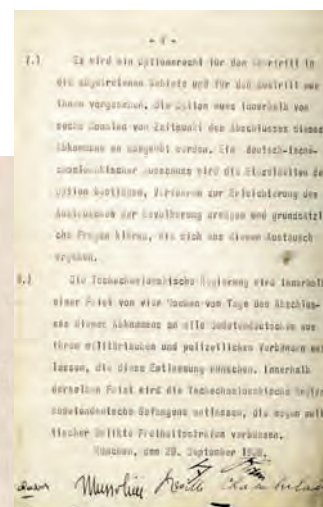
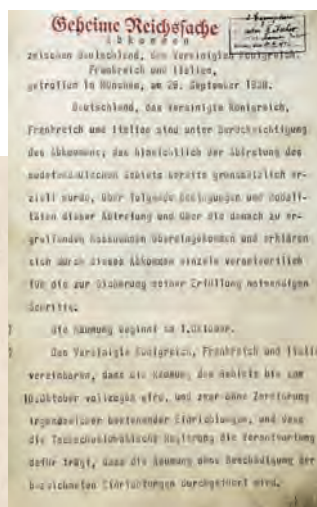
„Německo, Spojené království, Francie a Itálie se shodly [...] na odstoupení sudetoněmeckého území, na podmínkách a způsobech tohoto odstoupení a na opatřeních, jež třeba proto učinit. [...]

Vyklizení začne 1. října [...] a bude provedeno do 10. října, a to bez ničení a poškození jakýchkoli existujících zařízení. [...]

Podmínky vyklizení podrobně určí mezinárodní výbor, složený ze zástupců Německa, Spojeného království, Francie, Itálie a Československa. [...] Mezinárodní výbor určí konečné vymezení hranic a také území, v nichž se má provést lidové hlasování. [...]

Zavede se opční právo pro přesídlení do odstoupených území a pro vystěhování z nich. [...] Německočeskoslovenský výbor určí podrobnosti opce, uváží způsob, jak usnadnit výměnu obyvatelstva. [...]

Československá vláda propustí [...] sudetské Němce, kteří si toto propuštění přejí, ze svých vojenských a policejních jednotek. V téže lhůtě propustí československá vláda sudetoněmecké vězně, kteří si odpykávají tresty odnětí svobody za politické trestné činy.“

Mnichovská dohoda 1938, sbírka Auswärtiges Amt - Politisches Archiv, Berlin

Úkoly a otázky k textu:

1. Prohlédni si mnichovskou dohodu v expozici a pokus se napodobit podpisy Hitlera, Daladiera, Mussoliniho a Chamberlaina. Víš, které státy reprezentovali?

2. Co mnichovská dohoda znamenala pro Československo? Jaký její bod považuješ za nejzásadnější?

.....

.....

.....

3. Zamysli se nad tím, která zařízení mohli mít autoři dohody na mysli v jejím druhém odstavci.

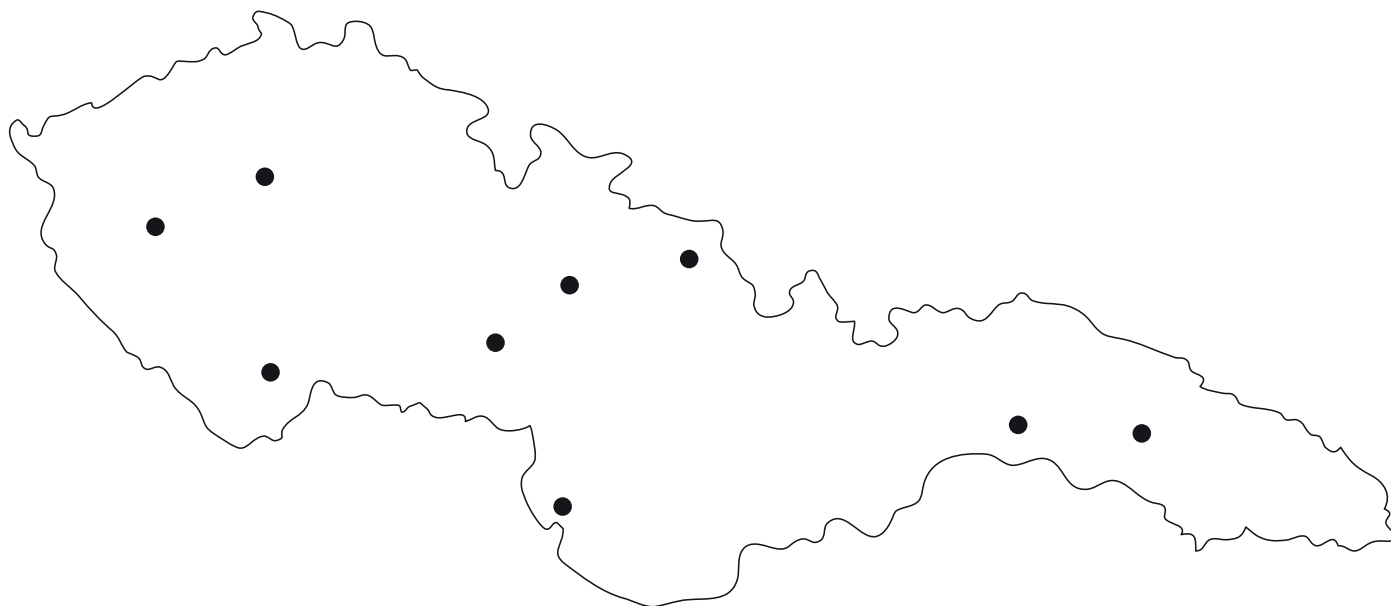
.....

.....

.....

C. OBSAZOVÁNÍ ČESKOSLOVENSKA

1. Vyznač na mapě Československa území, které mělo být obsazeno na základě mnichovské dohody. Pomůže ti mapa na podlaze v expozici.

2. Německo nebylo jediným státem, jenž si československé území nárokoval. Vyznač do téže mapy území, která o několik dní později obsadily Polsko a Maďarsko. Pomůže ti mapa na podlaze v expozici.

2. Od Mnichova po Ležáky

Podepsáním mnichovské dohody přišlo Československo o své pohraničí. Na jaře následujícího roku se oddělilo Slovensko a zbylé území bylo hned poté obsazeno Německem, které zde vyhlásilo protektorát Čechy a Morava. V září 1939 zahájilo Německo válku a potřebovalo mít v Protektorátu klidné zázemí.

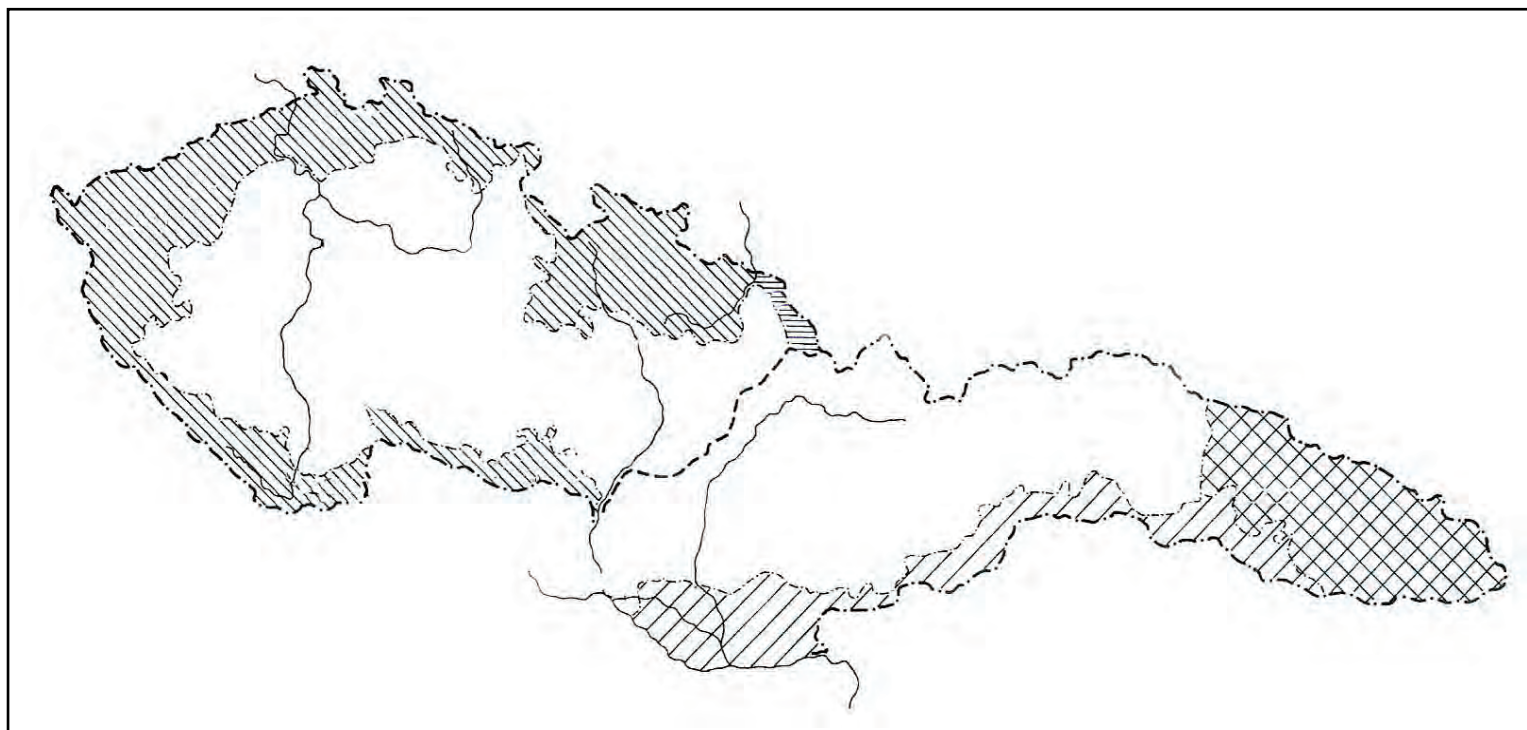
A. VZNIK PROTEKTORÁTU ČECHY A MORAVA

Jaké dva státní útvary vznikly na jaře 1939 na území bývalého Československa?

___T___K___R___ Č___ A ___O___A
S___E___Ý___T___

Vyznač je do mapy.

Pomůže ti mapa na podlaze v expozici.

B. VÝSTRAHA ŘÍŠSKÉHO PROTEKTORA

Najdi v expozici výstrahu říšského protektora Konstantina von Neuratha z října 1939, pečlivě si ji přečti a zamysli se nad následujícími úkoly a otázkami.

Úkoly a otázky k textu:

1. Dopln chybějící místa v textu podle originálu v expozici.

Výstraha říšského protektora, 1939, sbírka Národního muzea

Výstraha!

[...]

Varuje se proto obyvatelstvo území Protektorátu se vsí vážností a důrazem:

- 1. Sabotážní činy jakéhokoliv druhu proti zájmům Großdeutsches Reichu, německé správy na území Protektorátu a německé branné moci budou co nejpřísněji stíhány a potrestány.
- 2. Sabotážní činy ve smyslu čísla 1 rozumí se jakékoliv rušení veřejného života a hospodářství, zejména poškozování důležitých zařízení, jako ..... zpravodajských zařízení, ... elektrických zařízení, plynáren, ... a.t.d, zadržování zboží, ... rozšiřování ..... slovem i písmem.
- 3. Od obyvatelstva se žádá bezpodmínečné uposlechnutí pokynů již vydaných a pokynů, které případně ještě budou vydány. Neuposlechnutí protivení se vůči orgánům Reichu považují se za sabotáž a budou přiměřeně potrestány.

2. Jistě sis všiml/a, že německý text výstrahy je psán jiným písmem než jeho český překlad. Nebylo snadné ho přečíst. Vyzkoušej si to sám/sama a přepiš následující text:

Ödpovědnost za Všechny Sabotážní činy Neze Nejen Pachatel, Nýbrž Všeckere Obyvatelstvo. Očekávám Bezpodmínečně, že české Obyvatelstvo Loyálnosti, Klídem a Ukázněností Dokáže, že Sí Váží Führerem Dané Autonomie.

.....

.....

.....

3. Zkus přijít na to, proč byly sabotáže pro Německo nebezpečné?

.....

.....

C. UZAVŘENÍ VYSOKÝCH ŠKOL

1. Najdi v expozici vyhlášku o uzavření vysokých škol ze 17. listopadu a přečti si ji. Proč byly vysoké školy uzavřeny?

.....

.....

Vyhláška o uzavření českých vysokých škol, 1939, sbírka Národního muzea

2. Dopln do textu chybějící slovo:

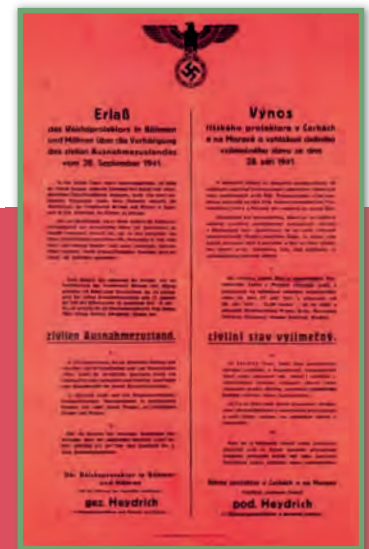
Na základě událostí popsanych ve vyhlášce byl 17. listopad prohlášen MEZINÁRODNÍM DNEM .....

3. Od Mnichova po Ležáky

Poté, co rozpoutalo Německo válku také proti Rusku, vzrostla potřeba udržet klid v protektorátním zázemí. Němectví okupanté se chtěli vypořádat především se zdejším odbojovým hnutím. Do funkce zastupujícího říšského protektora byl proto dosazen nový muž.

A. VYHLÁŠENÍ CIVILNÍHO STAVU VÝJIMEČNÉHO

Najdi v expozici výnos o zavedení civilního stavu výjimečného z roku 1941. Odpověz na otázky pod textem.

[...]

I.

Na ochranu zájmů Říše a obyvatelstva Protektorátu Čechy a Morava vyhláshuji tudíž [...] civilní stav výjimečný.

II.

(1) Všechny činy, jimiž jsou porušovány veřejný pořádek a bezpečnost, hospodářský život nebo pracovní mír, jakož i záměrné a nedovolené chování střelných zbraní nebo třaskavin a střeliva, podléhají stannému právu civilního stavu výjimečného.

(2) To se týká také všeho srocování, shlukování, shromažďování v uzavřených místnostech a pod širým nebem, na veřejných ulicích a náměstích.

III.

Kdo se o takových činech nebo záměrech dověděl aniž je ihned oznámil příslušným orgánům, propadá právě tak jako pachatel stannému právu civilního stavu výjimečného.

Říšský protektor v Čechách a na Moravě

Výnos o zavedení civilního stavu výjimečného, 1941, sbírka Národního muzea

Úkoly a otázky k textu:

1. Kdo je autorem výnosu? Co víš o něm a jeho vztahu k Čechům?

.....

.....

.....

.....

2. Napiš, kdy byl výnos vydán a co si Češi v tento den připomínají.

.....
.....

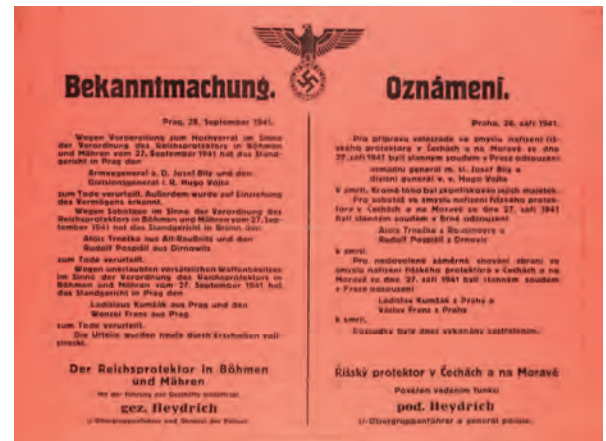
3. Vyber správnou odpověď. Co je to stanné právo, o kterém se text výnosu zmiňuje?

- a) právo uvěznit nepřizpůsobivou osobu ve stanu, a to zpravidla na dobu několik let
- b) zrychlené trestní řízení využívající nejpřísnějších trestů, zpravidla tresty smrti
- c) zrychlené trestní řízení, po kterém byli všichni odsouzení nuceně nasazováni na práci v německých továrnách

B. POPRAVY

1. Najdi na výstavě oznámení se jmény popravených osob. Byli na seznamu i vojáci? Zapiš jejich jména.

.....
.....
.....
.....
.....

Oznámení říšského protektora, 1939, sbírka Národního muzea

2. Proč byli oběťmi vyhlášení 1. stanného práva právě vojáci? Co si o tom myslíš?

.....
.....

C. ŽIDOVSKÁ OTÁZKA V PROTEKTORÁTU

Které předměty z expozice prezentují protizidovskou politiku? Které další předměty by zde měly být, aby byla ještě lépe vystižena situace českých Židů v Protektorátu?

Podle mého názoru by neměly chybět

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Fotografie ilustrující označení občanů židovského původu

4. Od Mnichova po Ležáky

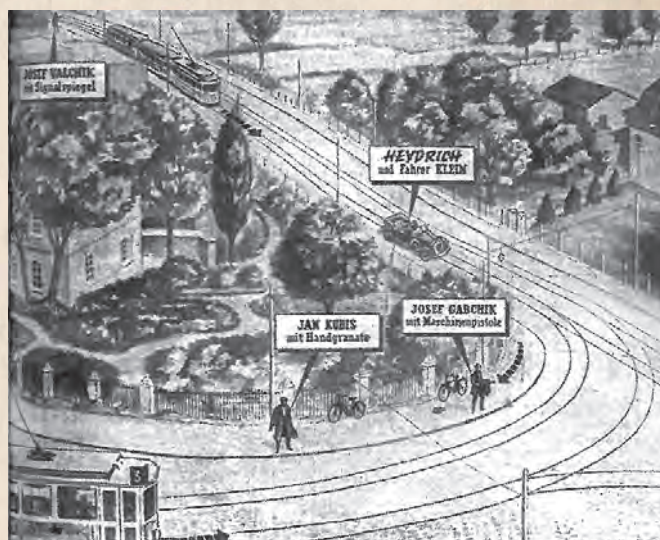
Atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha přinesl českému odboji kýženou slávu v zahraničí, ale tragické oběti doma. Během následujícího „civilního stavu výjimečného“ došlo k hrůzným aktům msty a postupnému rozbití odbojové sítě v Československu.

A. ATENTÁT

1. Doplň chybějící slova v textu:

Operace ..... je název pro parašutistický výsadek, jehož cílem byl atentát na zastupujícího říšského protektora .....

.....
Významným úkolem byl pověřen Jozef ..... a Karel Svoboda, který byl kvůli svému zranění při výcviku nahrazen ..... Operace měla demonstrovat, že československý národ se nesmířil s německou okupací a stojí plně na straně spojeneckého úsilí o porážku nacistického Německa. Uskutečnil se společně s výsadkem operací Silver ..... a ..... s cílem .....

Situační kresba, vytvořená německými vyšetřovateli, zachycující průběh atentátu.

2. Prohlédni si kresbu německých vyšetřovatelů. Zkus s jeho pomocí interpretovat průběh atentátu.

.....

.....

.....

3. Přiřaď jména československých parašutistů k fotografiím : Jozef Gabčík, Jan Hrubý, Jan Kubiš, Josef Valčík. Pomoz si vylučovací metodou.

.....
.....

.....
.....

.....
.....

.....
.....

4. Víš, jaký byl osud zmíněných parašutistů?

.....

B. NÁSLEDKY ATENTÁTU

Přečti si text poslední depeše parašutisty a telegrafisty Jiřího Potůčka (skupina Silver A) z 26. června 1942 a odpověz na otázky pod textem.

„Vesnice, kde jsem byl se svoji stanicí, byla srovnána se zemí. Lidé, kteří nám pomáhali, byli zatčeni. Jen s jejich pomocí jsem mohl zachránit stanici i sebe. Zůstal jsem nyní sám. Lidé se bojí a jsou nedůvěřiví, lze těžko navazovat nové styky.“

1. Víš, co představuje v textu výraz „stanice“? Nachází se tento předmět v expozici?

.....
.....

2. Víš, o jaké vesnici se v textu hovoří?

.....
.....

Vysílačka Libuše, 1941, sbírka Národního technického muzea

C. HODNOCENÍ ATENTÁTU

Atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha se uskutečnil i přes obavu z tvrdých represálií. V přímé souvislosti s atentátem byla například vypálena obec Lidice. Pro mnohé byl výrazem odhodlání československého odboje, pro jiné představoval hazard se životy stovek nevinných lidí. Co si o tom myslíš ty?

Podle mého názoru byl atentát na Heydricha .....

.....

.....

.....